

כ' אָרֶב אַבְנִין כִּרְבָּד אֲרָא אֵיד יִצְקָךְ בְּשַׁקְבָּה מִנְחָת פְּלִילִין שָׁנָאָמָר
ב' נְשַׁבּוּ הַיְמִינָה וּבְזַהֲוָעָה עֹווּ בִּימִינָה וּזְהָוָה שָׁנָאָמָר מִמְפִינָה אֲשָׁר רָתָה לִמְוָד
ג' אַלְטַבְּרוּעַ עֹווּ אַלְוַיְמָנָה שָׁנָאָמָר חַדְעָה עֹווּ לְעַמְנוּ יְחִין וּמְנִין שְׁהַתְּפִילִין עֹווּ הַמִּסְתָּר
ד' מִלְשָׁרָאָל רְבָּתִי זְהָאָל לְעַמִּי הָאָרָצִי שֵׁם הַיְיָ נְקָרָא עַלְקָד וּוּרָא מְפָרָק *וּתְנִיא
ה' ר' אַלְיָוָר הַגְּדוֹלָה אָמָר אַלְפְּלִילִין שְׁבָאָשָׁא יְשָׁקָנָן כִּרְבָּד חַיָּא
ו' כִּרְבָּד אַבְנִין דְּמִירָי עַלְמָא מַהֲכַחְבְּדוּ אַיְלְזִים כְּעַמְקָד יִשְׂרָאֵל נְבוּ אָד
ב' אַרְיוֹמִי מִשְׁתַּבְחַ קְבִּיה בְשַׁבְּחוּתָה יִשְׂרָאֵל אַיְלְזִים כְּעַמְקָד נְבוּ אָד
אָמָר לְדִם הַקְּבָה לִשְׂרָאֵל אַתָּה עַשְׁתִּינוּ חַטִּיבָה אַתָּה בְּעוֹלָם וְאַנְיָ אָעַשָּׂה אַתָּה
עַשְׁתִּינוּ חַטִּיבָה אַתָּה בְּעוֹלָם שָׁנָאָמָר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיְיָ אַלְהָנוּ הַיְיָ אָחָד וְאַנְיָ
בְּעוֹלָם שָׁנָאָמָר וְמי בְּעַמְקָד יִשְׂרָאֵל נְבוּ אָד בָּאָרֶץ

ס' א' ס' ב'

פרק א' פפנה ז'

כלי יכדר

= נוסח אחר:

שמעתי מספרים על הגאון רבנו אליהו זצ"ל, שפעם אחת לנו לינת לילה בבית מלון, ויהי בבוקר עמד בעל המלוון להתפלל שחרית והניח תפילין כדת, וגם הגאון זצ"ל עמד להתפלל בחדר שלו והניח תפילין. והנה פתאום בא איש איכר בליעל והתחילה להחכות את בעל המלוון מכות רצח, ויזעק עזקה גדולה ומרה. ויהי כאשר שמע הגאון זצ"ל את צעקת בעל המלוון, ויפתח הגאון את דלת החדר, ויהי כאשר ראה הבליעל הזה את הגאון זצ"ל, נפחד מאד ויפול מלא קומתו ארضا ויתעלף. אחר-כך שאל בעל המלוון להגאון, מדוע נרעד הבליעל מפניו, ויאמר לו הגאון, משום שראה את התפילין שעל ראשו. תמה בעל המלוון, הן גם אונו החפלתי רתפיליין על ראשי. ומדוע בכל זאת היכני.

1) השיב לו הגאון, אתה נושא את התפילין על ראש ואני בתוך הראש. כלומר, אתה נושא התפילין ללא כוונה, ולא מחשבה לשעבד עצמן לעבודת הבורא, כאשר מצות תפילין נועדה לעורר האדם להיות עבד נאמן. והכתוב אומר "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו מך", ודרשו חז"ל "אל תפילין שבראש" [דקדו לומר "שבראש" ולא על הראש]. ה' שם על-ידי התפילין יהיה נקרא שם ה' עליך, אז ייראו מך.

(כתר תפילין, וילנא תרע"ג)

5
ל'כ'
ס'כ
ה'כ

1) הלכה-למשה-מיסני היא, שבע רצונות-התפילין צריך להיות שחור (שבת כח), ולדעת הרמ"א, מעכט חוסר השחרות ברצונות אף בדייעבד (או"ח לג, ד, הג"ה). ואגב, זהו מכשול מצוי ביותר, שכן דזהה מעט הצבע החחור מן הרצונות, עלול האדם להיכנס בכך לגדר של:

"קרקפתא דלא מנה תפילין", ח"ו (ר"ה ז). הצבע החחור הוא איפוא מרכיב יסודי מאד במצוות התפילין, ועל-אף שזוהי הלכה-למשה-מיסני, מותר לחפש טעם לדבר ולשאול: מדוע דזוקא שחורה? אם משום נוי-מצווה — היינו אנו אומרים, שתכלת למשל, הוא צבע יפה יותר לתפילין.

6
ב' ר' ג' ר' ג'
ס' ו' ג'
ג' כ'

מה מסמל הצבע החחור?

— צריך לומר, שהצבע החחור רמז לבחינה אחרת לחלוtiny: ליראת! שהרי כיצד "נוצר" צבע? — השימוש, או מקור-אור אחר, מטילים קרני-אור על גוף מסוימים, והואו גוף מחזיר לעינינו חלק מן הקרניים. ולמשל: גוף שאנו מכנים את צבעו: כחול — מחזיר לעינינו את קרני האור ה"כחולות" בלבד; גוף צהוב — מחזיר אלינו רק את הקרניים ה"צהובות", וכן הלאה.

16) רק צבע אחד, נוצר מכך שככל הקרניים שנשלחו לעבר הגוף המוניים בקהלתו בתוכו, ולא חזרה אלינו אף לא קרון אחת — וזהו הצבע השחור. הגוף השחור, קולט את כל קרני האור שנשלחות אליו; הוא המקבל המוחלט. וניתן אס-יך לומר, שהצבע השחור שבתפילין רמזו לכך, שישראל מוכנים לקבל את רצון ה' ללא כל הסתייגות; שהרי כל צבע אחר, "MASTERING" ודוחה חלק מן הקרניים הנשלחות אליו.

ה' כה

ומעתה: כשיראו כל עמי-הארץ שישראל נושאים עליהם את שם ה'; שםם כעבד שאין לו כל ישות עצמית ממשו, והוא אין בורר את הציווים ש"שלח" אליו אדונו, אלא מתבטל בפני רצונו ומתקבל את דבריו ללא סיג — הרי שאז יפול פחד אדונו-כל-הארץ על העמים. כיון שהעבד הפך להיות חלק בלתי נפרד, כמובן, מאדונו, יהיה המורה ממנו כ מפני האדון עצמו.

21

"שchorah ani" — ביראת התפילין

3) הפסוק אומר: "שchorah ani ונאוהה בנות ירושלים..." (שה"ש א, ה). במדרש, נאמרו דרישות רבות על הפסוק, ובאחד מהן אמרו חז"ל: "שchorah ani" — כל ימות השבוע, ו"נאוהה" — בשבת" (שה"ש א, לו). מפרשיו המדרש ביארו דרשיה זו בפנים ריבות, ובין השאר, לעניין לימוד התורה: שבסמך השבוע הכנסת-ישראל טרודה "ומושחתת"

ג'

36) בעסקי פרנסתה ואני פנויה ללימוד תורה, ואילו "שבשת", הרי היא "נאוהה", כשהיא יושבת ועובדת בתורה.

• אך יתכן וטמון בדרישה זו גם הרעיון שאמרנו: "שchorah ani" בכל ימות השבוע — בהם מניחים תפילין; "ונאוהה" בשבת — שאין בה הנחת תפילין. כי באמת, מהי סיבת ההבדל בין יומ-շול לשבת, בעניין הנחת התפילה? (ב' 2)

א מזות עשה מן התורה לבך אשר אכילת מזון
שנארך ואכלת ושבעת וברכת אה"י אלהך.
ואינו חייב מן התורה אלא אם כן שבע ניאור ואכלת
ושבעה וברכתו. ודברי סופרים אבל אפילו כוית ניאור ואכלת
אחריו: ב' ודברי סופרים לבך על כל מכך תחלה
שהוא בכרך ואחכ' יגעה. וכן אם הריח ריח טוב מברך
ואחכ' יגעה מטו. כל הנגנה בא ברכה מועל. וכן
דברי סופרים לבך אחר כל מה שאכל וככל מה
ששתה. והוא שיטה רביעית והוא שאכל כוית.
* וכטיגמיה איניה צירכה רבכה לא לפני ולא לאחריה
עד רביעית: ג' בישם שבתנו על ההנאה בכך מברכין
תקנו חכמים דרך שבת וואהב עיישה אותה.
את דבראו תמיד עוף שלא שבת לא עשו טיצה:
ד' ניכאו כל הברכות רצון שלמה טנים. ברכות גדייה,
וברכות מזות וברכות תורה שחן דרך שבת והדריה
ובקשה כדי לוכר את הבורא תמיד וליראה טבנו:

... ויתר בכללות ישראל לחזק את כל-משבי הארץ
בשלה במרקבל אשר רופים בו ויפלו כלם לפיקדוב ער-
עם ישבו כל ישראל השם יונכו אתה לפוי
ה' רבב: ויהי כל הблагלים ביום ההוא מאיש ועד-אשה שנים
שעشر אלף כל אנשי הארץ: יהושע לאלה השם יונכו אתה נטה
בפירותיך עד אשר החולמים את פלי-שבוי הארץ: רק הבהמה
ושלל העיר ההייא בזויהם להם ישראל פרבר יהוה אשר צה
את-יהושע: וישראל יהושע אגדה עי ושים תיל-עלול
שםפה עד הום ההוא: ואת-מלך השם תלה על-הען ער-
עת העבר ובכובוד השם עלה יהושע וירדו אגדה-בלמו
הען וישליך אותו אל-פנתו שער השער ויקומו עליו גל-
אבנים וдол ערד הום ההוא:
ל' או יבנה יהושע מטבח ליהוה אל-ה' ישראל בהר עיבל:
לא' באשר צויל משה עבד-יהוה את-בני ישראל בפטול בפלול
תורת משה מזבח אבני שלמות אשר לא-היה עליון
בריל ויעלו עלי עלו ליהוה נזבחו שלמים: וכתב-שם
על-האבנים את בשינול ותורת משה אשר כתוב לנו בפי
ישראל: וכל-ישראל זקניהם וטבניהם וושפתי עבניהם מטה
ומטה ואל-לון נגר הכהנים הללו ונשאי ואלון ברית-יהודה גובל
באוז חציו אל-וביל הר-גדולם והחציו אל-וביל הר-עיבל
באשר עזקה משה עבד-יהוה לבך את-העם ישראל
בראשונה: ואחר-ירון קרא את-כל-זבוקה התורה הברוכה
ותקלה כל-הברכות בספר התורה: לא-היה דבר מפל
אשר-עזה משה אשר לא-קרא יהושע נגר כל-קטל ישראל
ט' והנשימים והטף והער ההל בקרבתם:

— בפשטות, מפני שהתפילין הןאות לך שה' הוציאנו ממצרים (שמות
יג, ט), וגם השבת היאאות זכר ליציאת-מצרים (דברי ה, טו), ואין
צורך בשני אותן לעניין אחד (מנחי לו). אך אולי מותר להוסיף על-פי
דברינו, ולומר כך:

בשת ימי-העשה, האדם פועל על העולם; אם ביישוב ארץ-ישראל,
בגמלות-חסדים, בפרנסת ביתו, וכדומה; האדם משתמש להתאים את
העולם הנnton, לצרכיו שלו, ולשם כך הוא מפעיל את רצונו. לכן,
צריך האדם בימי-החול את התפילין המושחרות — המעדות בצענו
על ביטול רצונו מפני רצוניה, וככלעיל — וזאת כדי שיעידו שרצונו
הפועל בעולם אין רצון נפרד מרצון ה', אלא שכל פעולתו נובעת
ומשתות לרצון הבורא.

אבל בשבת — אין צורך במידות זו של התפילין! בשבת יש לנו עדות
וגדולה יותר לכך שרצונו פועל אך ורק על-פי רצוניה, והוא העובדה
שאנו אנו פועלים כלל בשבת, משום שרצונו גוזר כן. בשבת-קדוש, אנו
מקבלים את העולם כמות-שהוא; קבלה גמורה ללא סייגים, ולא
ניסיונו כלשהו לשנות את העולם ביום זה.

ו' (15)

ו' (15) 3 ויהי מאשר-תמו כל-הו לשבור את-
הארון ויאמר יהוה אל-ההושע לאמד: קחו
לבכ מזוחם שנים עשר אנשים איש-אחד איש-אחד
בשבט: ועו אווזם לאם שאריכם מזה מותן הירון
מן-גב רגלי הכהנים הכהן שטי-עשרה אבניהם והעבטים
אהות עמכם והפחתם אוניהם במילון אשר-תלינו בו
ו' היללה: ויקראו יהושע אל-שנים העשר איש
ה' אשר הכהן מבני ישראל איש-אחד איש-אחד משבט: ויאמר
לهم יהושע עבורי לפני ארון יהוה אל-היכם אל-תוך הירון
וורמי לכם איש אבן ווותל על-שבטם למספר שבטי בימי
ישראל: למען תהה זאת אות בקדרכם ברישאלו במקם
בחר לאמור מה האבנים האלה לכם: ואמרתם להם אשר
נכתרו מימי הירון בפניהם ארון ברית-יהוה בערבו בירון
נכתרו מימי הירון והיו האבנים האלה לירון לבי ישראל
ועד-עולם: ויעש-ובן במי-ישראל פאסר עזה יהושע ותשאו
שת-יעשרה אבנים מותן הירון פאסר דבר יהוה אל-ההושע
למספר שבטי במי-ישראל ויעברום עטם אל-המלון וניחום
שם: ותחים עשרה אבנים הנקים יהושע בירון הירון מחת
מצב רגלי הכהנים נשאי ארון הברית והוא שם עד הום
ההה: והבאים נשאי הארץ עטם בירון הירון עד-תטם
כל-הדבר אשר-עזה יהוה את-יהושע לבר אל-ההם כל-
ו' אשר-עזה משה את-יהושע ומחרו העם ויעברוי.

ה' (15) הלם על מזיהירון בעשור לזרע
הראשון ותנו בגולן בקעה מורה רירוח: ואל-שנים עשרה
האבנים האלה אשר ליהו מזיהירון הקום יהושע בגולן:
ויאמר אל-בני ישראל לאמד אשר-ישראל בימי מחר את-
אבונם לאמד מה האבנים האלה: והודיעם אשר-בניהם כ-
לאמד ביבשול עבר ישראל אל-את-הירון הוה: אשר-זבוקה
זהה אלהים אשר-מי הירון מפניכם עדר-ערבים פאסר עשה
זהה אלהים אשר-סורי אשר-זבוקה מפניו ער-ערבים:
למען דעת כל-עמי הארץ אשר-יהוה כי חזקה היא למען
ר' אתם את-יהוה אלהים פלדיים:

(3)

חומרן כבדות ורנה יגונום, וטפל הדריך ועם חיט, ואלצ'ר
נוה נמל' כי נטוכתומיו, וטמך כל המתו, יתק' נכלנות
טמוכה למוחה חמת, ווועס עט נטל' נטל' יטשו בסגנון כינר:
ונגן טעם צלוי פצעה, והמר למען ממיין וכלהטס
וגו', נכוון נטומת ממיין, על דרכ' הוועס זעל' ווועס'
איל' קען: כי נטלס טט רמ' ח' לנדיס זקם' ח' גידיס, וכנדיס
כט' דרכ' טט' נטומר טט' מוחה נט' מעטה, ורמ' ח' מוחה
טעטה, וגעה יטער טטלס נטה' על טר' גיד' חמד' לחז'ה
מייחס' לו מכחון ווועק לט' קל' נט' רמ' ח' לנדיס ומיס' רמ' ח'
מענה נטוקחו, נטומול לט' קל' נט' רמ' ח' לנדיס ומיס' רמ' ח':
// צליסים, ווועס חלק' מרמ' ח' יטלה, חיין רלווי נטוקול נט' וו'
זה דמיון טמילט' קמאות, טאטס מויידיס כנד' הדריס
ויגידיס, וכטולדס טונר ומצען לחט' מהנה, יפעיל הכלב
כטנגנו' צליסים ופיגידיס, וכטס טלאן מזונה פריחות רמ' ח'

טוענת לאטער הנרגע כל'גער מצלום רמ' ח', כמו כן נט'
טט' לינו' רמ' ח' מזות עטה לחקרין הלהוד מצלום רמ' ח', ומכו

כן נט' יטלאן טמילט' טט' מוחה נט' מעטה' נט' מיטול' מה
טט' לינו':
וזהו מלמר כל המתו, פירוט נכלנות טטל' יטקר כל
טניך' לעזות, מטמראן לעזות, פירוט צין מוחה נט'
ט' מעטה' צין מוחה עטה, ווועטס' למטען, זה פלא' טה,
ויכטטפה' מחקר מהם מל' המתו מה' מטבל' נאנדו' קוית
טרכ' מהד':
ואם מלמר יטמינה המתן נטמאן, טט' טט' טט' הנרגע
טרכ' מהד', לט' טט' מטבל' נט' מט' טט' טט' טט' טט'
טט' צין המתו, נטה' נט' מלמר נט' נט' נט' נט' נט'
פירוט צגס מוחה המתו למחם יטטן, טגס טרטיס נמיין
קיום' מהד' ווינן מהד' לטס, ומונמה' קס' טויס ממץ' לנטוין
טט' לינו':

ולא נתן ח' לב לדעת ועיניהם לראות ואזוניים לשימוש עד
היום הוא (טט, ג)

"שמעתי שאותו היום שינתן משה ספר התורה לבני לי' וכו'
באו כל ישראל לפני משה, ואמרו לו, משה רבינו, אף אנו
עמדנו בסיני וקבלנו את התורה ונתחנה לנו ומה אתה משאלת
את בני שבתך עלה, ויאמרו לנו יום מחר לא לכם נתנה לנו
נתנה ושם מהה על הדבר ועל זה אמר להם הוה
נהית לעם". (רש"י)

יש להבין מה מקום יש לבני ישראל לחוש שיאמרו להם הכהנים
"לא להם נתנה", הרי בכל המצוות שבתורה מפורש "דבר אל בני
ישראל", ורובות הממצוות שייכות רק בישראלים, כגון פדיון בכור
ותרומות ומעשרות, ואיך יעלה על הדעת כי לא יקימו בני ישראל את
כל המצוות רק הכהנים.

ברם, בקבלת התורה היו שני דברים, האחד - קבלת המצוות
לעשותם, והשני שניתנה לנו התורה במתנה, כמו שנאמר "ויתן אל
משה כלותו". וענין מתנה זו, שיטלו בה בני ישראל וייחדו בה
דברים על פי שכם, שעל פיהם יקום ועל פיהם ישק כל דבר

המשפט. אשר על כן חשו בני ישראל כי אמנים המצוות ניתנו גם
לهم, אבל את כח השיליטה על התורה מבקש משה להעביר לכהנים
 בלבד, שתיתנתן להם התורה במתנה מהם יבקשו כל ישראל תורה.
לכך עקרו אל משה, מאחר שגם קבלנו את התורה למצוותיה
AMILIA גם לנו ניתנה במתנה, ורשות נתונה לכל ישראל להגות בה
ולחדש בה דברים על ידי היגייעה.

לפי זה מודוקדק הלשון שאמרו "אף אנו עמדנו בסיני וקבלנו את
התורה, ונתחנה לנו", שלכאורה קשה אחר שאמרו "וקבלנו את התורה"
למה הוסיף לומר "ונתחנה לנו". אלא שכל טענותם הייתה על קבלת
התורה במתנה. ולבסוף שמח משה מאד על הדבר על כי ראה חזקם
הרבות עוסקים בתורה ולעומול בה, כי זה כל עיקר רצון הקב"ה מהם, שכן
אמר להם "היום הזה נהיות עם".